

	URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU ul. Jana H. Dąbrowskiego 79, 60-959 Poznań		
	Opracowania sygnałne	Data opracowania: grudzień 2013	
	Kontakt: e-mail: SekretariatUSPOZ@stat.gov.pl tel. 61 27 98 200, fax 61 27 98 100	http://www.stat.gov.pl/poznan	

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM W 2012 R.

Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania gruntów

Według stanu na 1 stycznia 2012 r. ogólna powierzchnia województwa wielkopolskiego wynosiła 2982,7 tys. ha, co stanowiło 9,5% powierzchni Polski. Użytki rolne zajmowały 1942,7 tys. ha (spadek w stosunku do poprzedniego roku o 0,1%), tj. 65,1% powierzchni województwa i 10,3% obszaru użytków rolnych kraju. Powierzchnia gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych zwiększyła się w porównaniu z 2011 r. (o 0,2%) i zajmowała 794,7 tys. ha, co stanowiło 26,6% obszaru województwa. Udział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (tereny mieszkaniowe, przemysłowe i komunikacyjne oraz użytki kopalne) w ogólnej powierzchni województwa utrzymał się na poziomie podobnym jak przed rokiem i wynosił 5,1%. Udział wód oraz nieużytków wyniósł, podobnie jak w 2011 r., 1,4% oraz 1,2%.

Łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych, tj. takich, które całkowicie utraciły przydatność do produkcji rolnej lub leśnej na skutek działalności przemysłowej i wydobywczej, w końcu 2012 r. wynosiła 9,8 tys. ha (podobnie jak przed rokiem), stanowiąc 15,2% gruntów krajowych wymagających rekultywacji.

W 2012 r. w województwie wielkopolskim zrekultywowano 795 ha gruntów (ponad 3,5-krotnie więcej niż w 2011 r.), a 413 ha (ponad 2-krotnie więcej niż przed rokiem) zagospodarowano. Na cele rolnicze przeznaczono 61,0% gruntów zrekultywowanych oraz 42,4% gruntów zagospodarowanych; przed rokiem udziały te wynosiły odpowiednio 70,6% i 89,7%.

Zanieczyszczenie powietrza

W 2012 r. za szczególnie uciążliwe dla środowiska w województwie wielkopolskim uznano 127 zakładów (w roku poprzednim 130 zakłady), które wyemitowały łącznie 4,6 tys. ton pyłowych zanieczyszczeń powietrza. Największa ilość pyłowych zanieczyszczeń powietrza (87,0%; przed rokiem 88,5%) pochodziła ze spalania paliw. Rozmiary zanieczyszczeń pyłowych wyemitowanych w 2012 r. (8,9% zanieczyszczeń krajowych) okazały się mniejsze o 10,5% niż w poprzednim roku.

Emisja zanieczyszczeń gazowych w 2012 r. w województwie wielkopolskim wyniosła 16746,3 tys. ton, co stanowiło 7,7% emisji krajowej. W skali roku rozmiary zanieczyszczeń gazowych zwiększyły się o 0,3%. Wśród zanieczyszczeń gazowych najbardziej szkodliwe są tlenki siarki i azotu oraz gazy cieplarniane (dwutlenek węgla i metan). W 2012 r. emisja dwutlenku siarki wyniosła 29,4 tys. ton,

tlenków azotu – 23,1 tys. ton, a dwutlenku węgla – 16661,9 tys. ton. Ponadto do atmosfery wyemitowano 17,2 tys. ton metanu oraz 7,6 tys. ton tlenku węgla. W porównaniu z 2011 r. do atmosfery trafiło więcej metanu (o 11,4%), dwutlenku węgla (o 0,3%). Spadła natomiast emisja dwutlenku siarki (o 19,1%), tlenku węgla (o 10,6%) oraz tlenku azotu (o 4,6%).

W 2012 r. w województwie wielkopolskim na 1 km² wyemitowano, podobnie jak przed rokiem, przeciętnie 0,2 ton zanieczyszczeń pyłowych. Przeciętna emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) zmniejszyła się w ciągu roku o 0,1 ton i wyniosła 2,8 ton na 1 km². Największy udział w emisji przemysłowych zanieczyszczeń powietrza miały przedsiębiorstwa działające na terenie powiatu tureckiego, które wyemitowały 35,4% ogółu zanieczyszczeń pyłowych i 21,7% zanieczyszczeń gazowych, a także zlokalizowane w Koninie (odpowiednio 14,1% i 57,9%) oraz w Poznaniu (odpowiednio 9,5% i 9,8%). Przed rokiem udziały te wynosiły odpowiednio dla: powiatu tureckiego 39,1% i 26,3%, Konina 12,7% i 53,3% oraz Poznania 9,4% i 9,6%.

Według stanu na koniec 2012 r., urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych posiadało 87 zakładów tj. 68,5% (przed rokiem 66,9%), a urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych – 18 zakładów tj. 14,2% wobec 14,6% w 2011 r. W zainstalowanych urządzeniach zatrzymano bądź zneutralizowano 1568,5 tys. ton pyłów, czyli 99,7% ogółu wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych (podobnie jak przed rokiem) oraz 134,0 tys. ton gazów, tj. 61,3% zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) wytworzonych w województwie (59,8% w 2011 r.). Najwyższe współczynniki redukcji zanieczyszczeń pyłowych odnotowano, podobnie jak przed rokiem, w powiecie grodziskim (100,0%), w Koninie (99,9%) oraz w powiecie tureckim i w Poznaniu (99,5%). Zanieczyszczenia gazowe w największym stopniu zostały zredukowane w Koninie (85,1%; przed rokiem 85,4%) oraz w powiatach ostrzeszowskim (odpowiednio 79,9% i 80,0%) oraz poznańskim (odpowiednio 51,5% i 50,0%).

Gospodarka wodno-ściekowa

Woda, jako ważny element środowiska, ma istotny wpływ na gospodarkę narodową. W 2012 r. zasoby eksploatacyjne wód podziemnych województwa wielkopolskiego wynosiły 1636,0 hm³ i stanowiły 9,4% zasobów krajowych. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności wyniósł 1739,5 hm³, co stanowiło 16,1% poboru wody w Polsce. Największa ilość wody (81,6%) była pobierana na cele produkcyjne. Pobór wody zmniejszył się – w porównaniu z 2011 r. – o 5,5%, co spowodowane było głównie spadkiem (o 7,0%) zapotrzebowania na cele produkcyjne. Na cele eksploatacji sieci wodociągowej pobrano 11,5%, a na potrzeby nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz uzupełnienie stawów rybnych – 6,9% (tę ilość wody zużyto do nawodnienia 21,1 tys. ha użytków rolnych i gruntów leśnych oraz do napełnienia 5,0 tys. ha stawów rybnych). W skali roku pobór wody na cele eksploatacji sieci wodociągowej obniżył się o 0,6%, natomiast pobór wody na potrzeby nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz uzupełnienie stawów rybnych wzrósł o 5,9%. Woda na cele produkcyjne pochodziła głównie z ujęć powierzchniowych (w 98,5%), podczas gdy woda na cele gospodarki komunalnej – głównie z ujęć podziemnych (w 90,2%).

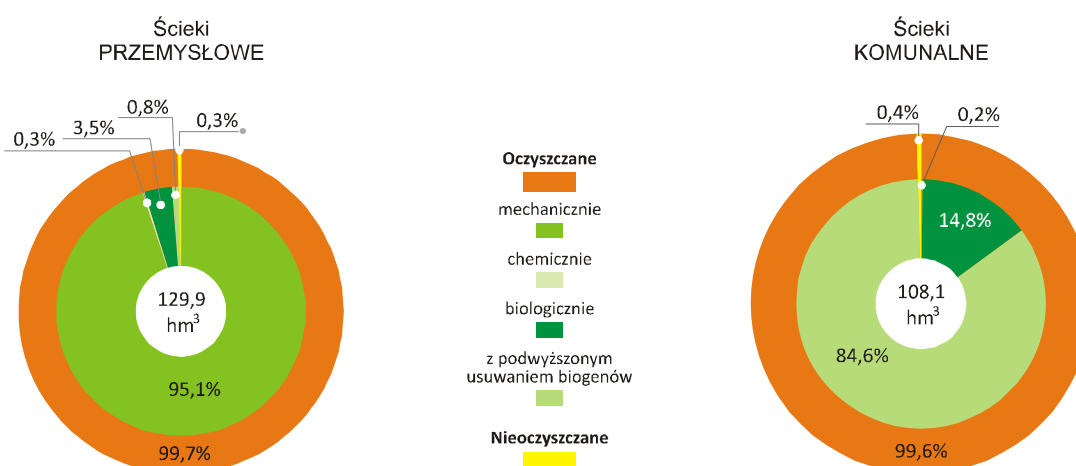
W 2012 r. w województwie wielkopolskim do wód i do ziemi odprowadzono łącznie 1621,6 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych (o 5,4% mniej niż w 2011 r.), co stanowiło 17,8% ścieków odprowadzonych w kraju. Oczyszczania wymagało 238,0 hm³ ścieków (10,8% krajowych ścieków wymagających oczyszczenia), z czego oczyszczono 99,7%. Ilość ścieków wymagających oczyszczenia zwiększyła się w ciągu roku o 6,3%. Najwięcej ścieków wymagających oczyszczenia odprowadzono w powiatach tureckim (27,6%; 23,8% w 2011 r.) i konińskim (odpowiednio 25,1% i 26,6%) oraz w Poznaniu (odpowiednio 13,7% i 14,8%).

W 2012 r. w województwie wielkopolskim 8,6% ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczenia stanowiły ścieki oczyszczane biologicznie (8,8% w roku poprzednim). Oczyszczaniu z podwyższonym usuwaniem biogenów poddano 38,9% ścieków (41,2% w 2011 r.). W sposób mechaniczny oczyszczono 52,0% ścieków przemysłowych i komunalnych (49,7% przed rokiem). Z pozostałych 0,8 hm³ ścieków nieoczyszczanych (stanowiących 0,3% ścieków wymagających oczyszczenia) 50,1% odprowadzono bezpośrednio z zakładów produkcyjnych.

Bezpośrednio z zakładów do wód powierzchniowych lub do ziemi odprowadzono 1513,1 hm³ ścieków przemysłowych (wśród których 91,4% stanowiły wody chłodnicze – umownie czyste). W skali roku ilość ścieków odprowadzana bezpośrednio z zakładów obniżyła się o 5,8%.

Ilość ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną wzrosła w porównaniu z poprzednim rokiem o 1,3% i osiągnęła poziom 108,1 hm³.

ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE WYMAGAJĄCE OCZYSZCZENIA W 2012 R.

Na terenie województwa wielkopolskiego w 2012 r. działało 327 komunalnych oczyszczalni ścieków (przed rokiem 315) oraz 97 przemysłowych oczyszczalni ścieków (102 w 2011 r.). Długość sieci kanalizacyjnej (ogólnospławnej i z przeznaczeniem na ścieki gospodarcze) wynosiła 11051,3 km i w porównaniu z 2011 r. zwiększyła się o 652,4 km, tj. o 6,3%.

Odpady przemysłowe i komunalne

Uciążliwość odpadów przejawia się przede wszystkim zanieczyszczeniem wody i gleby, skażeniem powietrza, niszczeniem walorów estetycznych i krajobrazowych oraz wyłączeniem z użytkowania terenów rolnych i leśnych zajmowanych pod składowanie odpadów. Według stanu na koniec 2012 r., w województwie wielkopolskim na składowiskach zakładów pracy nagromadzono 54236,5 tys. ton odpadów uciążliwych dla środowiska (z wyłączeniem odpadów komunalnych), co stanowiło 3,3% odpadów krajowych. Ilość składowanych odpadów uciążliwych dla środowiska wzrosła w ciągu roku o 3,3%. Na 1 km² powierzchni województwa przypadało 1,8 tys. ton (podobnie jak w 2011 r.) nagromadzonych odpadów.

W ciągu 2012 r. w 263 zakładach objętych obserwacją statystyczną wytworzono 6017,5 tys. ton odpadów (4,9% odpadów krajowych), co w porównaniu z poprzednim rokiem oznacza wzrost o 3,2%.

Spośród ogółu wytworzonych odpadów odzyskowi poddano 53,9% (66,5% w 2011 r.), a 44,7% (32,1% przed rokiem) unieszkodliwiono. Najwięcej odpadów wytworzono w Koninie (48,1%), Poznaniu (9,3%) oraz w powiecie tureckim (5,3%). W 2011 r. udziały te wynosiły odpowiednio: 40,1%, 9,9% i 8,3%. Niezrekultywowane tereny składowania odpadów zajmowały 619,2 ha (625,6 ha przed rokiem).

Odpady komunalne, powstałe w wyniku działalności bytowo-gospodarczej ludności, uciążliwe dla środowiska, gromadzone są na składowiskach kontrolowanych. W 2012 r. zakłady oczyszczania zlokalizowane na terenie województwa zebrały 824,0 tys. ton zmieszanych odpadów komunalnych (77,3% z nich unieszkodliwiono przez składowanie) oraz 109,9 tys. ton odpadów wyselekcjonowanych. W porównaniu z poprzednim rokiem ilość zebranych odpadów zmieszanych zmniejszyła się o 0,1%, natomiast odpadów wyselekcjonowanych zwiększyła się o 6,0%. Odpady wywożone były na 55 składowisk, zajmujących łącznie powierzchnię 251,6 ha.

Ochrona przyrody

Według stanu na koniec 2012 r. obszary o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronione zajmowały w województwie wielkopolskim 948,3 tys. ha (podobnie jak w 2011 r.), co stanowiło 31,8% ogólnego obszaru województwa i 9,3% prawnie chronionej powierzchni kraju. Obszary chronionego krajobrazu zajmowały 79,4% terenów prawnie chronionych województwa (przed rokiem 79,5%), a parki krajobrazowe – 18,8% (podobnie jak w 2011 r.). Udział parków narodowych oraz rezerwatów przyrody w powierzchni prawnie chronionej województwa pozostał na poziomie podobnym jak przed rokiem i wyniósł odpowiednio 0,8% i 0,4%. Jako pomniki przyrody zakwalifikowano 3843 obiekty (o 66 więcej niż w 2011 r.). Na 1 mieszkańca województwa przypadało 2739 m² (2744 m² przed rokiem) powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej.

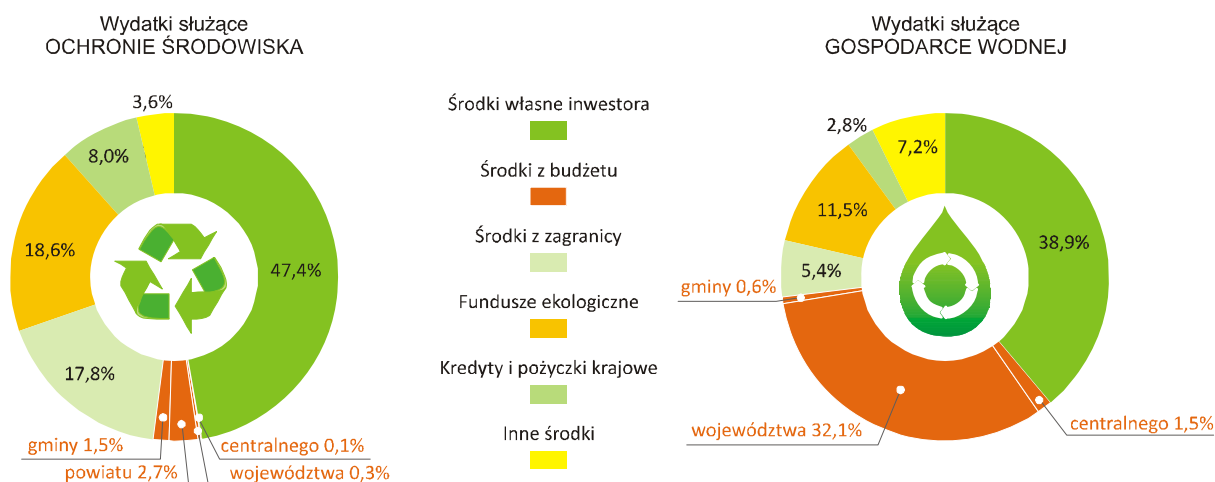
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej

Zapobieganie zanieczyszczeniom i degradacji środowiska wymaga nakładów na inwestycje ekologiczne. W 2012 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w województwie wielkopolskim wyniosły 804,2 mln zł (spadek o 31,9% w stosunku do poprzedniego roku). Kwota ta stanowiła 7,9% krajowych nakładów na ochronę środowiska i 3,8% ogółu nakładów inwestycyjnych województwa. Środki przeznaczone na gospodarkę ściekową i ochronę wód stanowiły 75,6% ogółu nakładów służących ochronie środowiska (63,0% w 2011 r.); na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu przeznaczono 17,4% tej kwoty (28,0% w poprzednim roku), a na gospodarkę odpadami, ochronę i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochronę wód podziemnych i powierzchniowych – 3,7% (5,0% w 2011 r.).

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w 2012 r. w województwie wielkopolskim wyniosły 239,6 mln zł (spadek o 14,1% w porównaniu z 2011 r.), tj. 8,6% nakładów krajowych na ten cel i 1,1% ogółu nakładów inwestycyjnych województwa. Na ujęcia i doprowadzenie wody przeznaczono 42,5% wydatków, na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody – 23,4%, na obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp – 14,1%, na zbiorniki wodne – 12,6%, a na regulację oraz zabudowę rzek i potoków – 7,5%.

W 2012 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa wielkopolskiego nakłady służące ochronie środowiska wyniosły 233 zł (343 zł w 2011 r.), a służące gospodarce wodnej – 69 zł (81 zł w poprzednim roku).

**NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ
WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA W 2012 R.**

Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną w 2012 r. w województwie wielkopolskim to m.in.:

- 6 oczyszczalni ścieków komunalnych – o łącznej przepustowości 7071 m³/dobę;
- sieć kanalizacyjna odprowadzająca: ścieki – o długości 646,5 km oraz wody opadowe – o długości 96,2 km;
- ujęcia wodne – o wydajności 3848 m³/dobę;
- sieć wodociągowa – o długości 252,3 km.

TABL. 1. PODSTAWOWE WSKAŹNIKI Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA W 2012 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Stopień redukcji wytworzonych zanieczyszczeń powietrza ^a		Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dm ³	Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane odprowadzane do wód i do ziemi w % wymagających oczyszczenia	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b w % ludności ogółem	Odpady ^c wytworzone w ciągu roku	
	pyłowych	gazowych				na 1 km ² w tonach	w tym poddane odzyskowi w %
	w %						
POLSKA	99,7	58,5	34,6	93,4	68,6	393,8	72,3
Dolnośląskie	99,9	89,2	22,7	96,2	77,2	1730,5	68,3
Kujawsko-pomorskie	99,2	43,8	14,2	97,7	71,0	126,2	86,5
Lubelskie.....	98,4	86,0	14,3	99,6	54,9	249,7	63,7
Lubuskie	99,0	14,2	7,6	98,7	70,3	66,1	95,5
Łódzkie	99,9	71,4	18,1	98,1	67,0	445,0	16,3
Małopolskie	99,4	52,1	36,5	98,2	58,1	446,6	90,2
Mazowieckie	99,7	43,8	79,0	89,2	63,9	167,9	58,1
Opolskie.....	99,9	68,7	13,0	90,4	68,7	101,0	80,3
Podkarpackie	99,5	34,7	14,9	98,8	68,7	80,6	91,8
Podlaskie	98,9	12,8	4,9	100,0	65,5	72,7	94,9
Pomorskie	99,2	76,2	12,4	99,6	81,8	158,9	91,2
Śląskie	99,7	30,0	37,6	82,4	76,2	3005,6	91,3
Świętokrzyskie	99,8	47,2	111,1	67,6	53,6	196,1	81,7
Warmińsko-mazurskie...	97,7	1,2	5,8	98,9	73,4	33,7	93,5
Wielkopolskie	99,7	61,3	58,3	99,7	66,2	201,8	53,9
Zachodniopomorskie	99,6	37,1	70,1	99,3	80,9	232,2	34,4

^a W zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. ^b Na podstawie szacunków. ^c Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

TABL. 1. PODSTAWOWE WSKAŹNIKI Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA W 2012 R. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady komunalne zebrane ^d na 1 mieszkańca w kg	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona		Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) służące			
		w % powierzchni ogółem	na 1 mieszkańca w m ²	ochronie środowiska		gospodarce wodnej	
				w % nakładów inwestycyjnych ogółem	na 1 mieszkańca w zł	w % nakładów inwestycyjnych ogółem	na 1 mieszkańca w zł
POLSKA	249	32,5	2634	4,3	263	1,2	72
Dolnośląskie	310	18,6	1273	3,2	217	1,6	105
Kujawsko-pomorskie	246	31,8	2725	4,8	221	1,3	58
Lubelskie	160	22,7	2633	5,4	248	1,2	53
Lubuskie	297	38,8	5310	3,6	202	1,5	85
Łódzkie	246	19,7	1425	6,6	471	0,4	26
Małopolskie	212	52,1	2358	3,8	210	2,3	124
Mazowieckie	260	29,7	1991	2,1	186	0,6	51
Opolskie	244	27,2	2537	7,8	334	3,0	127
Podkarpackie	173	44,7	3745	3,7	221	1,2	73
Podlaskie	202	32,0	5389	5,6	258	0,8	38
Pomorskie	283	32,7	2612	3,5	230	1,8	118
Śląskie	292	22,2	593	5,3	317	1,1	65
Świętokrzyskie	142	64,5	5931	10,6	540	1,0	50
Warmińsko-mazurskie...	223	46,7	7786	5,6	291	1,1	56
Wielkopolskie	270	31,8	2739	3,8	233	1,1	69
Zachodniopomorskie	297	21,1	2803	3,9	225	1,3	72

^d Dane szacunkowe.

Prosimy o podanie źródła przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego.